ePublishing

Hellenic Evaluation Society Review

No 11 (2022)

HELLENIC EVALUATION SOCIETY REVIEW - ISSUE 11

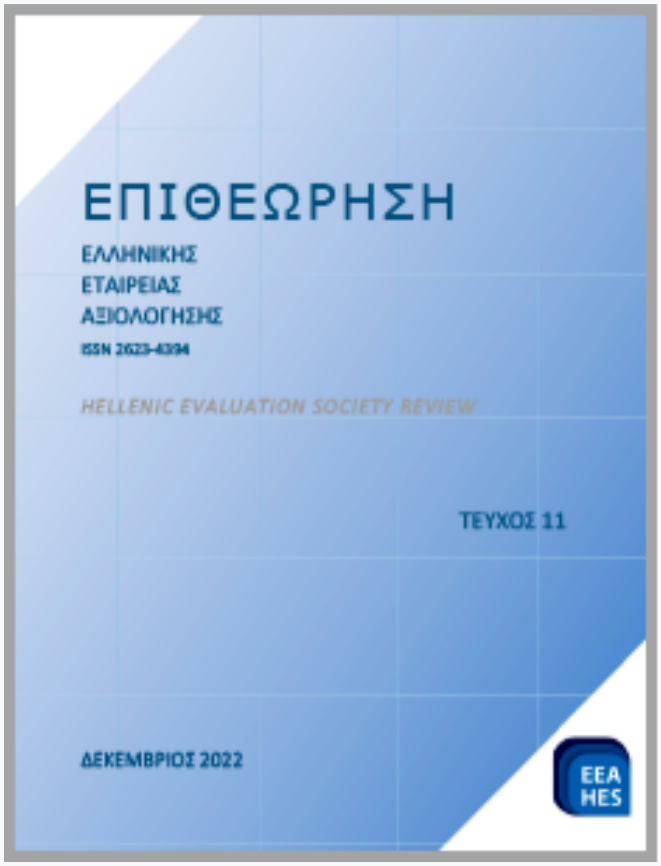

Αξιολόγηση της συμμόρφωσης ενός προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Τ.Α.Α)

Ι. Παναγόπουλος, Α. Καραγιάννης, Ε. Καρούκη

doi: 10.12681/eea.40279

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 11/07/2025 23:17:23

ΑΡΘΡΟ

Αξιολόγηση της συμμόρφωσης ενός προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Τ.Α.Α)

Ι. Παναγόπουλος, ΣΥΒΙΛΛΑ ΕΠΕ, *Χημικός Μηχανικός ΑΠΘ, MSc MIST, University of Missouri*
Α. Καραγιάννης, ΣΥΒΙΛΛΑ ΕΠΕ, *Χημικός Μηχανικός ΕΜΠ*
Ε. Καρούκη, RMS, *Μαθηματικός Πανεπιστημίου Πατρών, MSc Finance-Systems Analysis, LSE*

Περίληψη

Το άρθρο πραγματεύεται το θέμα της αξιολόγησης της περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας ενός επενδυτικού σχεδίου στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στον Άξονα Προτεραιότητας «Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της Ανθεκτικότητας κυρίων κλάδων οικονομίας», στη Δράση Οικονομικός Μετασχηματισμός του Αγροτικού Τομέα και στην Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων ενίσχυσης στο Υποέργο Πράσινος Αγροτουρισμός, και σχετίζεται με την Έκθεση συμβούλου από την οποία προκύπτει σαφώς και αιτιολογημένα η συμμόρφωση του επενδυτικού σχεδίου με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία για την προτεινόμενη υποθετική επένδυση.

Λέξεις-κλειδιά: EU Taxonomy, Περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις, Do No Significant Harm Principle (DNSH), αξιολόγηση περιβαλλοντικών πολιτικών, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, κυκλική οικονομία.

1. Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο – Στόχος της έκθεσης

Το παρόν άρθρο αφορά σε ένα έργο παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής για την περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα και βασίζεται στην παρουσίαση των ευρημάτων της αντίστοιχης έκθεσης του συμβούλου, από την οποία προκύπτει σαφώς και αιτιολογημένα η συμμόρφωση του υπό αξιολόγηση προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου (αναφορικά με νέες τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες στη Νάξο), με την ισχύουσα σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία (2,3,4) αναφορικά με τις νέες περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις και τις κοινωνικές απαιτήσεις των σχετικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Το εν λόγω έργο, εντάσσεται στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στον Άξονα Προτεραιότητας «Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της Ανθεκτικότητας κυρίων κλάδων οικονομίας», στη Δράση Οικονομικός Μετασχηματισμός του Αγροτικού Τομέα και στην Πρόσκληση εκδήλωσης

ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων ενίσχυσης στο Υποέργο Πράσινος Αγροτουρισμός.

Αντικειμενικός στόχος του παρόντος άρθρου είναι η παρουσίαση της τεκμηρίωσης των συμπερασμάτων της σχετικής έκθεσης αναφορικά με τη συμμόρφωση του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου με την ισχύουσα ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία στον τομέα και συγκεκριμένα με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (DNSH) (10, 14) και γενικότερα με τις αρχές των ESG (1), της βιώσιμης ανάπτυξης (5) και τις κοινωνικές απαιτήσεις των σχετικών δημοσίων διαγωνισμών (9, 11).

2. Γενικά Εισαγωγικά Στοιχεία

2.1 Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» (6,7,8), φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα -οικονομία, κοινωνία και θεσμούς - σε μια νέα εποχή. Να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Στο επίπεδο των οικονομικών αποτελεσμάτων το σχέδιο προβλέπει τη δημιουργία, αποκλειστικά και μόνο από τις δικές του δράσεις, 180.000-200.000 νέων καλών μόνιμων θέσεων εργασίας μέχρι το 2026 και μια μόνιμη αύξηση στο ύψος του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες. Η αύξηση είναι μόνιμη καθώς προέρχεται κυρίως από την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και την πραγματοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας και δημιουργούν νέα παραγωγή, θέσεις εργασίας και εξαγωγές μετά την ολοκλήρωσή τους. Μετά τη λήξη της διάρκειας του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τα κέρδη αυτά δεν θα μειωθούν, αλλά αντίθετα θα συνεχίσουν να αυξάνονται, μέσω της βελτίωσης του ανθρώπινου κεφαλαίου, της ευεργετικής για τις επενδύσεις και την παραγωγικότητα επίδρασης της ψηφιοποίησης και της βελτίωσης της δημόσιας διοίκησης.

Το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πράσινο και ψηφιακό μοντέλο ανάπτυξης, υπερακοντίζοντας τους στόχους που θέτει ο κανονισμός του Ταμείου και επιτυγχάνοντας μερίδια ύψους 38% και 22% στις αντίστοιχες δράσεις.

Το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (υγεία, παιδεία, κοινωνική προστασία), (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικό και θεσμικό μετασχηματισμό. Για την υλοποίησή του η Ελλάδα ζητά το σύνολο των πόρων που μπορεί να λάβει χώρα στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, δηλαδή 17,8 δισ. ευρώ επιδοτήσεις και 12,7 δις ευρώ δάνεια.

Με οικονομικούς όρους, ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου είναι να καλύψει το μεγάλο κενό σε επενδύσεις, εθνικό προϊόν και απασχόληση, κενό ενδημικό των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία που επιδεινώθηκε λόγω της πανδημίας της COVID-19. Σε αυτό το πλαίσιο, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα, ενισχύοντας ιδιωτικές επενδύσεις και χρησιμοποιώντας Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και Εταιρειών Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότατα

επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια. Με χρήση των μέσων αυτών και αξιοποιώντας τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» επιδιώκει να κινητοποιήσει συνολικούς επενδυτικούς πόρους ύψους 57 δισ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά στην παροχή δημόσιων αγαθών και τις πρωτοβουλίες κοινωνικών παρεμβάσεων - περιλαμβανομένων σημαντικών τομέων όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση, η δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας - το Σχέδιο προβλέπει σημαντικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης σε αυτές τις υπηρεσίες.

2.2 Ο Κανονισμός ΕΕ/2020/852 (EU Taxonomy) και οι Περιβαλλοντικά Βιώσιμες Επενδύσεις

Με βάση τον πρόσφατο κανονισμό ΕΕ/2020/852 (EU Taxonomy) (13) της 18ης Ιουνίου 2020 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και την εγκαθίδρυση μιας εσωτερικής αγοράς η οποία ευνοεί τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης έχοντας ως βάση, μεταξύ άλλων, την ισορροπημένη οικονομική ανάπτυξη και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος θεσπίζονται τα κριτήρια που προσδιορίζουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων.

Σκοπός της απαίτησης ελέγχου βιωσιμότητας που προβλέπεται στον κανονισμό InvestEU (12) είναι η ενθάρρυνση και η επιβράβευση έργων που έχουν θετικές κλιματικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις, με τη μείωση ταυτόχρονα των αρνητικών επιπτώσεών τους. Ο έλεγχος βιωσιμότητας επιτρέπει: i) τον προσδιορισμό των επιπτώσεων ενός έργου· ii) τη θέσπιση μέτρων μετριασμού για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων αυτών· και iii) όπου είναι εφικτό, την αναγνώριση ευκαιριών για τη βελτίωση των επιδόσεων βιωσιμότητας του έργου.

Η ταξινομία της ΕΕ (13) παρέχει τη δυνατότητα ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων ως περιβαλλοντικά βιώσιμων (δηλαδή συμβάλλουν ουσιαστικά την επίτευξη τουλάχιστον ενός από τους έξι παρακάτω περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στον κανονισμό για την ταξινόμηση, δεν βλάπτουν σοβαρά οποιονδήποτε από τους άλλους πέντε στόχους για το περιβάλλον και συνάδουν με τις ελάχιστες κοινωνικές διασφαλίσεις). Συνοπτικά μια οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται περιβαλλοντικά βιώσιμη όταν:

- συμβάλλει στην επίτευξη ενός ή περισσοτέρων από τους παρακάτω έξι περιβαλλοντικούς στόχους:
    1. μετριασμού της κλιματικής αλλαγής (climate mitigation),
    2. προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (climate adaptation),
    3. βιώσιμης χρήσης και προστασίας των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων (sustainable use and protection),
    4. μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία (transition to circular economy),
    5. πρόληψης και ελέγχου της ρύπανσης (pollution prevention and control),
    6. προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων (protection of biodiversity and ecosystems).
- Δεν επιβαρύνει σημαντικά κανέναν από τους παραπάνω έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Ο έλεγχος βιωσιμότητας (14, 15, 16, 17) μπορεί να λαμβάνει υπόψη αυτή την ταξινόμηση και να

παρέχει, στη συνέχεια, διεξοδικότερο (αναλυτικό) προσδιορισμό των θετικών και αρνητικών επιπτώσεων. Για τον λόγο αυτόν, τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου της ταξινομίας της ΕΕ θα χρησιμοποιούνται δεόντως, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (10, 14) , μετά την έναρξη ισχύος, κατά περίπτωση και στο μέτρο του δυνατού, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ελέγχου και ελέγχου βιωσιμότητας.

Επιπλέον, είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι το ταμείο InvestEU (12) καλύπτει ευρύτερο φάσμα επιλέξιμων επενδύσεων από τις οικονομικές δραστηριότητες που καλύπτει η ταξινομία της ΕΕ. Το ταμείο InvestEU αποσκοπεί επίσης στην υιοθέτηση ισορροπημένης προσέγγισης για τις διάφορες προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ, ορισμένες από τις οποίες ενδέχεται να μην έχουν ισχυρές δυνατότητες βιωσιμότητας, ενώ η ταξινομία της ΕΕ είναι ένα σύστημα ταξινόμησης που έχει δημιουργηθεί για τον προσδιορισμό δραστηριοτήτων που συμβάλλουν ουσιαστικά καταρχάς στην επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων.

Στην πράξη, θα πρέπει να ακολουθούνται τα ακόλουθα στάδια:

1. Βάσει του ελέγχου στο πλαίσιο του InvestEU, ο εταίρος υλοποίησης διαπιστώνει αν απαιτείται έλεγχος βιωσιμότητας για κάποια κριτήρια/διάσταση.
2. Ελέγχεται αν η δραστηριότητα καλύπτεται από την ταξινομία της ΕΕ.
3. Ελέγχεται αν υπάρχουν κριτήρια «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» για τη δραστηριότητα (οι έξι παραπάνω περιβαλλοντικοί στόχοι).
4. Χρήση των κριτηρίων «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», με τη μέγιστη δυνατή επιμέλεια, για την πρόταση πρόσθετων μέτρων μετριασμού, εάν χρειάζονται.

Όλες οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο του InvestEU , τόσο για άμεση όσο και για έμμεση χρηματοδότηση, θα πρέπει να πληρούν τις τέσσερις προϋποθέσεις που παρατίθενται κατωτέρω, βάσει των κριτηρίων «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, καθώς και βάσει των ελάχιστων κοινωνικών διασφαλίσεων, με σαφή στόχο να μην αλλοιωθούν τα συνολικά κριτήρια επιλεξιμότητας στο πλαίσιο του InvestEU, όπως ορίζονται στον κανονισμό InvestEU και στις επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές (12).

Επιπρόσθετα απαιτείται συμμόρφωση με τις ελάχιστες κοινωνικές διασφαλίσεις που καθορίζονται στο άρθρο 18 του κανονισμού για την ταξινόμηση. Οι εν λόγω ελάχιστες διασφαλίσεις δεν επηρεάζουν την εφαρμογή αυστηρότερων απαιτήσεων —κατά περίπτωση— που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία και την κοινωνική βιωσιμότητα και προβλέπονται στο δίκαιο της Ένωσης.

Ειδικότερα, οι εταίροι υλοποίησης/χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές θα πρέπει να ζητούν από τον φορέα υλοποίησης του έργου/τελικό αποδέκτη, επιβεβαίωση σχετικά με τις πράξεις του ως προς τα εξής:

α. Ο φορέας υλοποίησης του έργου/τελικός αποδέκτης έχει θέσει σε εφαρμογή αποτελεσματικά μέτρα, ανάλογα με τη φύση και την κλίμακα της πράξης και τους δυνητικούς περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς κινδύνους και τις αντίστοιχες επιπτώσεις της, προκειμένου να διασφαλίσει:

- τον σεβασμό των κοινωνικών δικαιωμάτων, δηλαδή την αποφυγή παραβιάσεων των κοινωνικών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στη νομοθεσία της ΕΕ, και την αντιμετώπιση τυχόν κινδύνων και δυσμενών επιπτώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα που συνεπάγεται

η πράξη του·

- την ουσιαστική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders), συμπεριλαμβανομένου κατάλληλου μηχανισμού για την καταχώριση και την εξέταση καταγγελιών, ανάλογα με την περίπτωση και όπως απαιτείται από τη σχετική νομοθεσία.

β. Οι εργαζόμενοι στο έργο:

- δεν υποβάλλονται σε αναγκαστική εργασία ή δουλεία λόγω χρεών ούτε σε παιδική εργασία·
- απολαύουν ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών (ίση αμοιβή ανδρών και γυναικών για εργασία ίσης αξίας)·
- δεν υφίστανται διακρίσεις λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, εθνικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης·
- έχουν την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι (ελευθερία σύστασης και συμμετοχής σε συνδικαλιστική οργάνωση) και το δικαίωμα οργάνωσης (δικαίωμα οργάνωσης απεργιών)· και
- έχουν το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης.

2.3 Περιορισμοί στη χορήγηση των δανείων ΤΑΑ

Σύμφωνα με το Άρθρο 6 Όροι και Προϋποθέσεις της διαδικασίας χορήγησης των δανείων σε επιχειρήσεις της Υ.Α. 159337 ΕΞ 2021 «Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120536 ΕΞ 2021/ 30.9.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών» στο εδάφιο 9 αναφέρεται

9. Προκειμένου να διασφαλιστεί πως η χορήγηση των Δανείων ΤΑΑ συμμορφώνεται με την τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» [Do no Significant Harm Technical Guidance (2021/C58/01)], το πιστωτικό ίδρυμα, ο ευρωπαϊκός χρηματοπιστωτικός θεσμός και οποιοδήποτε άλλο ελεγκτικό όργανο, σύμφωνα και με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων στην οικεία σύμβαση οφείλει:

Ι. Να εφαρμόζει τα οριζόμενα στο έγγραφο τεχνικής καθοδήγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον έλεγχο βιωσιμότητας για το ταμείο InvestEU.

ΙΙ. Να αποκλείει ως εξ ορισμού μη επιλέξιμες τις ακόλουθες δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία: (α) ***Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τα ορυκτά καύσιμα (β) Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ (ΣΕΔΕ). (γ) Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με χώρους υγειονομικής ταφής αποβλήτων, αποτεφρωτήρες και μονάδες μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας. (δ) Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία όπου η μακροπρόθεσμη διάθεση αποβλήτων μπορεί να βλάψει το περιβάλλον*.

3. Συνοπτική Περιγραφή της Προτεινόμενης Επένδυσης

3.1 Προτεινόμενη Επένδυση - Συνοπτικά

Η προτεινόμενη επένδυση (προϋπολογισμού μικρότερου των δέκα εκατομμυρίων ευρώ -ως εκ τούτου ΔΕΝ απαιτείται ενδελεχής μελέτη sustainability proofing) «Κατασκευή Τουριστικών Κατοικιών» στην Νάξο αφορά σε υπό ανέγερση κατοικίες. Οι κύριοι χώροι διατάσσονται νοτιοανατολικά και έχουν μεγάλα ανοίγματα, ενώ οι χώροι προς το βορρά έχουν ανοίγματα

περιορισμένα σε αριθμό και μέγεθος. Τα υλικά που θα επιλεγούν στους εσωτερικούς χώρους, θα έχουν μεγάλη θερμοχωρητικότητα με στόχο την αποθήκευση θερμότητας και την ετεροχρονισμένη απόδοση αυτής στο χώρο, διασφαλίζοντας συνθήκες θερμικής άνεσης. Το πλαίσιο της επένδυσης έχει σχεδιαστεί και μελετηθεί με κύριο γνώμονα την κοινοτική Οδηγία 2012/27/ΕΕ που αφορά στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη των πιο μακροπρόθεσμων στόχων της Οδηγίας, για κτίρια σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας (nZEB).

Ως εκ τούτου, έχουν επιλεγεί τα παρακάτω υλικά και εγκαταστάσεις που κατατάσσουν τα κτίρια στην ανώτερη Ενεργειακή Κλάση Α+, σύμφωνα με τον Εθνικό Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων:

3.2 Προτεινόμενη Υποθετική Επένδυση - Λεπτομέρειες

3.2.1 Μονώσεις

- Έχει προβλεφθεί εξωτερική θερμοπρόσοψη πάχους 10cm σε όλους τους εξωτερικούς τοίχους.
- Θα τοποθετηθούν ξύλινα κουφώματα με συντελεστή θερμοπερατότητας πλαισίου Uf=2.2W/m2K και διπλούς υαλοπίνακες με συντελεστή θερμοπερατότητας Ug=1.5W/m2K.

3.2.2 Παραγωγή Ζεστού Νερού Χρήσης

Η παραγωγή του ζεστού νερού χρήσης γίνεται ως επί το πλείστον με την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας.

Πιο συγκεκριμένα τοποθετούνται για κάθε κατοικία τρεις (3) ηλιακοί συλλέκτες, επιφάνειας 2m2 έκαστος, οι οποίοι έχουν την ικανότητα παραγωγής πάνω από το 95% της ετήσιας απαιτούμενης ποσότητας ζεστού νερού χρήσης κάθε κατοικίας και πάνω από το 60% της αντίστοιχης ποσότητας για κάθε ξενώνα.

Το ζεστό νερό κάθε κατοικίας αποθηκεύεται σε ένα μονωμένο θερμοδοχείο (μπόιλερ) όγκου 300lit έκαστο.

3.2.3 Θέρμανση - κλιματισμός

Για τη θέρμανση και ψύξη των χώρων προβλέπεται η εγκατάσταση, σε κάθε κατοικία, μιας κεντρικής αερόψυκτης αντλίας θερμότητας VRV 6HP, ενδεικτικού τύπου mmm με βαθμούς απόδοσης SEER=6.8 και SCOP=4.4.

3.2.4 Φωτοβολταϊκά

Κάθε κατοικία θα έχει από μία φωτοβολταϊκή εγκατάσταση 2.8KWp αποτελούμενη από 8 πανέλα 350Wp έκαστο και βαθμού απόδοσης 20% διασυνδεδεμένα στο τοπικό δίκτυο χαμηλής τάσης.

3.2.5 Εξοικονόμηση Νερού και Βιολογικός Καθαρισμός

Έχει ληφθεί υπόψη επιπλέον η ανάγκη για εξοικονόμηση υδάτων, με την κατασκευή δεξαμενών συλλογής του βρόχινου νερού. Έχει επιλεγεί η τοποθέτηση compact μονάδων βιολογικού

καθαρισμού (μηδενικής κατανάλωσης ρεύματος) οι απορροές των οποίων δύνανται να χρησιμοποιηθούν για άρδευση.

3.2.6 Εγκατάσταση Φορτιστών Ηλεκτρικών Οχημάτων

Τέλος στους χώρους στάθμευσης προβλέπεται η εγκατάσταση φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων σύμφωνα με τον Νόμο 4710/2020 περί προώθησης της Ηλεκτροκίνησης.

3.2.7 Φύτευση

Η φύτευση θα γίνει λαμβάνοντας υπόψη την κλίση και τις χωροταξικές ιδιαιτερότητες του εδάφους. Με τον τρόπο αυτό θα αποφύγουμε την απορροή του βρόχινου νερού και τη διάβρωση και θα επωφεληθούμε τη μέγιστη απορρόφηση νερού από το έδαφος.

Για την φύτευση θα επιλεχθούν αζωτοδεσμευτικά δένδρα και θάμνους με αντοχή στις ξηροθερμικές συνθήκες (π.χ. κυανόφυλλη ακακία και δενδρώδης μηδική) Τα φυτά αυτά, εκτός από εμπλουτισμό του εδάφους προσφέρουν και ανεμοπροστασία για τις υπόλοιπες καλλιέργειες ενώ αποτελούν καταφύγιο για πουλιά και ωφέλιμα έντομα καθώς και τροφή για τις μέλισσες

3.2.8 Αυτόματο Πότισμα

Η τοποθέτηση ενός συστήματος αυτόματου ποτίσματος θα εξοικονομεί πολλά κυβικά νερό.

4. Συνοπτική Τεκμηρίωση της συμμόρφωσης του επενδυτικού σχεδίου με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία για την προτεινόμενη υποθετική επένδυση σε νέες τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες.

4.1 Κάλυψη του Κριτηρίου 3 Πράσινη Μετάβαση

Το ΚΡΙΤΗΡΙΟ 3: Πράσινη μετάβαση καλύπτεται από τις ακόλουθες δαπάνες:

α) Επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις για την επίτευξη υψηλότερου συντελεστή ενεργειακής απόδοσης

Οι υπό ανέγερση κατοικίες έχουν σχεδιαστεί και μελετηθεί με κύριο γνώμονα την κοινοτική Οδηγία 2012/27/ΕΕ που αφορά στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη των πιο μακροπρόθεσμων στόχων της Οδηγίας, για κτίρια σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας (nZEB). Ως εκ τούτου, έχουν επιλεγεί τα παρακάτω υλικά και εγκαταστάσεις που κατατάσσουν τα κτίρια στην ανώτερη Ενεργειακή Κλάση Α+, σύμφωνα με τον Εθνικό Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων

β) Επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό με μειωμένη κατανάλωση ενέργειας.

γ) Προμήθεια οχημάτων του ανώτερου, διαθέσιμου προτύπου μέτρησης εκπομπών ρύπων, όπως ισχύει για κάθε κατηγορία οχημάτων.

δ)Επενδύσεις σε ΑΠΕ (Φωτοβολταϊκά)

ε) Επενδύσεις σε υποδομές που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος.

στ) Επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό που συμβάλλει στην εξοικονόμηση ύδατος.

2 compact μονάδες βιολογικού καθαρισμού. Σημειώνεται ότι κατά τον σχεδιασμό των κτιρίων

έχει ληφθεί υπόψη επιπλέον η ανάγκη για εξοικονόμηση υδάτων. Ως εκ τούτου έχει επιλεγεί η τοποθέτηση compact μονάδων βιολογικού καθαρισμού (μηδενικής κατανάλωσης ρεύματος) το απόνερο των οποίων είναι κατάλληλο για άρδευση.

4.2 Συμμόρφωση με την Αρχή "Do No Significant Harm" (DNSH)

4.2.1 Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής (climate mitigation)

Η έννοια της «σημαντικής βλάβης» για τον υπό ανάλυση περιβαλλοντικό στόχο, ορίζεται ως εξής: **Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι βλάπτει σημαντικά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, εάν οδηγεί σε σημαντικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (GHG).**

Αξιολογώντας την επενδυτική πρόταση σχετικά σημεία σχετικά με τον παραπάνω περιβαλλοντικό στόχο είναι:

- Η προτεινόμενη επένδυση είναι απολύτως συμβατή με την Πράσινη Συμφωνία και την Βιώσιμη Ανάπτυξη, το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, και τον πρόσφατο Κλιματικό Νόμο. Επίσης στην πρόταση αυτή στα πλαίσια υιοθέτησης του στρατηγικού πλαισίου προς κτίρια σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας (nZEB) ενυπάρχουν επιπρόσθετες και καινοτόμες δράσεις μείωσης του ανθρακικού αποτυπώματος όπως
    - Μονώσεις, Έχει προβλεφθεί εξωτερική θερμοπρόσοψη πάχους 10cm σε όλους τους εξωτερικούς τοίχους. -Θα τοποθετηθούν ξύλινα κουφώματα με συντελεστή θερμοπερατότητας πλαισίου Uf=2.2W/m2K και διπλούς υαλοπίνακες με συντελεστή θερμοπερατότητας Ug=1.5W/m2K.
    - Παραγωγή Ζεστού Νερού Χρήσης. Η παραγωγή του ζεστού νερού χρήσης γίνεται ως επί το πλείστον με την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας.
    - Θέρμανση – κλιματισμός. Για τη θέρμανση και ψύξη των χώρων προβλέπεται η εγκατάσταση, σε κάθε κατοικία, μιας κεντρικής αερόψυκτης αντλίας θερμότητας .
    - Φωτοβολταϊκά. Κάθε κατοικία θα έχει από μία φωτοβολταϊκή εγκατάσταση διασυνδεδεμένη στο τοπικό δίκτυο χαμηλής τάσης.
- Πρόκειται για σχετικά μικρής κλίμακας έργο με ελάχιστες ενεργειακές απαιτήσεις που συνεπάγεται μη ύπαρξη σημαντικής βλάβης εφόσον ΔΕΝ οδηγεί σε σημαντικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (GHG).

4.2.2 Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (climate adaptation)

Η έννοια της «σημαντικής βλάβης» για τον υπό ανάλυση περιβαλλοντικό στόχο, ορίζεται ως εξής: **Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι βλάπτει σημαντικά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εάν οδηγεί σε αυξημένη αρνητική επίδραση στο τρέχον και το αναμενόμενο μελλοντικό κλίμα, στην ίδια την δραστηριότητα ή στους ανθρώπους, τη φύση ή τα περιουσιακά στοιχεία.**

Αξιολογώντας την επενδυτική πρόταση σχετικά σημεία σχετικά με τον παραπάνω περιβαλλοντικό στόχο είναι:

- Η προτεινόμενη είναι απολύτως συμβατή με το εθνικό Σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, και τον Πρόσφατο κλιματικό νόμο.
- Πρόκειται για έργο με ελάχιστες ενεργειακές απαιτήσεις που συνεπάγεται μη ύπαρξη σημαντικής βλάβης εφόσον δεν βλάπτει σημαντικά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και ΔΕΝ οδηγεί σε αυξημένη αρνητική επίδραση στο τρέχον και το αναμενόμενο μελλοντικό

κλίμα, στην ίδια την δραστηριότητα ή στους ανθρώπους, τη φύση ή τα περιουσιακά στοιχεία.

4.2.3. Βιώσιμη χρήσης και προστασίας των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων (sustainable use and protection)

Η έννοια της «σημαντικής βλάβης» για τον υπό ανάλυση περιβαλλοντικό στόχο, ορίζεται ως εξής: **Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι βλάπτει σημαντικά τη βιώσιμη χρήση και προστασία του νερού και των θαλάσσιων πόρων εάν είναι επιζήμια για την καλή κατάσταση ή το καλό οικολογικό δυναμικό των υδάτινων όγκων, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, ή την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων.**

Αξιολογώντας την επενδυτική πρόταση σχετικά σημεία σχετικά με τον παραπάνω περιβαλλοντικό στόχο είναι:

- Πρόκειται για σχετικά μικρής κλίμακας έργο ως προς το υδατικό αποτύπωμά του. Κατά τον σχεδιασμό των κτιρίων έχει ληφθεί υπόψη επιπλέον η ανάγκη για εξοικονόμηση υδάτων με την κατασκευή δεξαμενών συλλογής του βρόχινου νερού και_ έχει επιλεγεί η τοποθέτηση compact μονάδων βιολογικού καθαρισμού (μηδενικής κατανάλωσης ρεύματος) οι απορροές των οποίων είναι δύνανται να χρησιμοποιηθούν για άρδευση (ανακύκλωση), και επιπρόσθετα η τοποθέτηση ενός συστήματος αυτόματου ποτίσματος θα εξοικονομεί πολλά κυβικά νερό.
  Επίσης ελήφθη υπόψη η ανάγκη επαναχρησιμοποίησης των εκροών από την επεξεργασία με άρδευση, δεν περιλαμβάνει εκροές στο θαλάσσιο περιβάλλον, στα υπόγεια ή στα επιφανειακά ύδατα.
- Παράλληλα η φύτευση θα γίνει λαμβάνοντας υπόψη την κλίση και τις χωροταξικές ιδιαιτερότητες του εδάφους. Με τον τρόπο αυτό θα αποφύγουμε την απορροή του βρόχινου νερού και τη διάβρωση και θα επωφεληθούμε τη μέγιστη απορρόφηση νερού από το έδαφος.

4.2.4. Ο Μετάβαση σε μια Κυκλική Οικονομία (transition to circular economy)

Η έννοια της «σημαντικής βλάβης» για τον υπό ανάλυση περιβαλλοντικό στόχο, ορίζεται ως εξής: **Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι βλάπτει σημαντικά την κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας απορριμμάτων και της ανακύκλωσης, εάν οδηγεί σε σημαντική αναποτελεσματικότητα στη χρήση των υλικών ή στην άμεση ή έμμεση χρήση των φυσικών πόρων ή εάν αυξάνει σημαντικά την παραγωγή, αποτέφρωση ή διάθεση αποβλήτων ή εάν η μακροχρόνια διάθεση των αποβλήτων μπορεί να προκαλέσει σημαντική και μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική βλάβη.**

Αξιολογώντας την επενδυτική πρόταση σχετικά σημεία σχετικά με τον παραπάνω περιβαλλοντικό στόχο είναι:

- Η προτεινόμενη επένδυση ΔΕΝ οδηγεί σε σημαντική αναποτελεσματικότητα στη χρήση των υλικών ή στην άμεση ή έμμεση χρήση των φυσικών πόρων (ελαχιστοποίηση καυσίμων και ΗΕ).
- Έχει επιλεγεί η τοποθέτηση compact μονάδων βιολογικού καθαρισμού (μηδενικής κατανάλωσης ρεύματος) οι απορροές των οποίων είναι δύνανται να χρησιμοποιηθούν για άρδευση (ανακύκλωση νερού).
- Πρόκειται για σχετικά μικρής κλίμακας έργο ως προς την δημιουργία στερεών

αποβλήτων/απορριμμάτων και οπωσδήποτε την μη δημιουργία επικίνδυνων στερεών αποβλήτων. Ως προς τη διαχείριση των κλίμακας στερεών απορριμμάτων θα εφαρμοσθούν σύγχρονες τεχνικές διαχείρισης (χωριστά δοχεία, ανακύκλωση με βάση τα εγκεκριμένα συστήματα, και τέλος συγκομιδή και διάθεση των υπολοίπων από το σχετικό Δήμο κλπ.).

4.2.5 Πρόληψη και Έλεγχος Ρύπανσης (Pollution Prevention and Control)

Η έννοια της «σημαντικής βλάβης» για τον υπό ανάλυση περιβαλλοντικό στόχο, ορίζεται ως εξής: **Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι βλάπτει σημαντικά την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης εάν οδηγεί σε σημαντική αύξηση της δημιουργίας ρύπων στον αέρα, το νερό ή στο έδαφος**.

Αξιολογώντας την επενδυτική πρόταση σχετικά σημεία σχετικά με τον παραπάνω περιβαλλοντικό στόχο είναι:

- Ως προς την αέρια ρύπανση πρόκειται έργο με ελάχιστες ενεργειακές απαιτήσεις που συνεπάγεται και ελαχιστοποίησή (εκτός των θερμοκηπιακών αερίων) των εκπομπών των άλλων συμβατικών ατμοσφαιρικών ρύπων και ως εκ τούτου μη ύπαρξη σημαντικής βλάβης εφόσον ΔΕΝ οδηγεί σε σημαντικές εκπομπές αερίων ρύπων (ελαχιστοποίηση καυσίμων και ΗΕ, άρα και ελαχιστοποίηση παραγόμενων εκπομπών ατμοσφαιρικών ρύπων).
- Πρόκειται για σχετικά μικρής κλίμακας έργο ως προς το υδατικό αποτύπωμά του, όπως τεκμηριώνεται στις παραγράφους 4.2.3 και 4.2.4. Άρα δεν τίθεται θέμα αύξησης της δημιουργίας ρύπων στο νερό.
- Πρόκειται για σχετικά μικρής κλίμακας έργο ως προς την δημιουργία στερεών αποβλήτων/απορριμμάτων και οπωσδήποτε την μη δημιουργία επικίνδυνων στερεών αποβλήτων. Φυσικά δεν θα υπάρξει εναπόθεση στερεών αποβλήτων/απορριμμάτων στο έδαφος καθότι θα δημιουργηθεί ειδικός χώρος συλλογής απορριμμάτων. Ως προς τη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων θα εφαρμοσθούν σύγχρονες τεχνικές διαχείρισης (χωριστά δοχεία, ανακύκλωση με βάση τα εγκεκριμένα συστήματα, και τέλος συγκομιδή και διάθεση των υπολοίπων από το σχετικό Δήμο κλπ.). Ως εκ τούτου η υλοποίηση της επένδυσης αυτής ΔΕΝ οδηγεί σε επιβάρυνση του εδάφους με ρυπογόνες ουσίες.

4.2.6 Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων (protection of biodiversity and ecosystems)

Η έννοια της «σημαντικής βλάβης» για τον υπό ανάλυση περιβαλλοντικό στόχο, ορίζεται ως εξής: Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι βλάπτει σημαντικά την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τα οικοσυστήματα εάν είναι σημαντικά επιζήμια για την καλή κατάσταση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, ή επιζήμια για την κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα της Ένωσης.

Αξιολογώντας την επενδυτική πρόταση σχετικά σημεία σχετικά με τον παραπάνω περιβαλλοντικό στόχο είναι:

- Με δεδομένο ότι το έργο βρίσκεται εκτός περιοχής ΝΑΤΟΥΡΑ εξάγεται το συμπέρασμα ότι πρόκειται για δραστηριότητα που θεωρείται ότι ΔΕΝ βλάπτει σημαντικά την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τα οικοσυστήματα, ΔΕΝ είναι επιζήμια για επιδείνωση της καλή κατάστασης και την ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων, ή επιζήμια για την κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών, συμπεριλαμβανομένων αυτών

που εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα της Ένωσης.

- Παράλληλα θα γίνεται φύτευση με αζωτοδεσμευτικά δένδρα και θάμνους με αντοχή στις ξηροθερμικές συνθήκες (π.χ. κυανόφυλλη ακακία και δενδρώδης μηδική). Τα φυτά αυτά, εκτός από εμπλουτισμό του εδάφους προσφέρουν και ανεμοπροστασία για τις υπόλοιπες καλλιέργειες ενώ αποτελούν καταφύγιο για πουλιά και ωφέλιμα έντομα καθώς και τροφή για τις μέλισσες.

5. Συμπεράσματα

Η εφαρμογή της παρούσης μεθοδολογίας αξιολόγησης προτεινομένων επενδυτικών σχεδίων στο Τ.Α.Α. αποτελεί μια προσέγγιση, η οποία μπορεί να προσδώσει ένα στιβαρό επιχείρημα για τη διατύπωση ρεαλιστικών και εφαρμόσιμων προτάσεων σχεδιασμού, βελτίωσης, αξιολόγησης μιας παρέμβασης, στο πλαίσιο των νέων περιβαλλοντικών και κοινωνικών απαιτήσεων των σχετικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων του κανονισμού InvestEU. Το κύριο πλεονέκτημα της προσέγγισης DNSH είναι ότι στηρίζεται στην απλή λογική, δίνοντας μέσα από μια πολυεπίπεδη τεκμηριωμένη ανάλυση, σαφείς απαντήσεις σχετικά με το αν, πώς και γιατί, λειτουργεί θετικά ή με ουδέτερες επιπτώσεις, ένα πλαίσιο στρατηγικών παρεμβάσεων, ή μια μεμονωμένη δράση στους έξι άξονες/στόχους της αρχής DNSH.

Βιβλιογραφία

1. Επιθεώρηση Ελληνικής Εταιρείας Αξιολόγησης, Τεύχος 9, Δεκέμβριος 2021 «ESGs και Αξιολόγηση της Βιωσιμότητας των Επιχειρήσεων: Κριτική Διαχρονική Επισκόπηση και Προοπτικές στην Ελλάδα και Διεθνώς», Π.Μπουφούνου, Μ.Δ.Αργυρού.
2. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, «Ενημερωτικό γράφημα - Προϋπολογισμός της ΕΕ 2021-2027 και σχέδιο ανάκαμψης».
3. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, «Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ευρώπη».
4. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, «Ενημερωτικό γράφημα - Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας».
5. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Ετήσια Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη 2021» 2020.
6. European Commission, «NextGeneration EU: European Commission endorses Greece's €30.5 billion recovery and resilience plan» 2021.
7. Ελληνική Δημοκρατία, «Στρατηγικές κατευθύνσεις για το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» 2020.
8. Ελληνική Δημοκρατία, «Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων» 2021.
9. European Commission (2011). Buying Social: A Guide to Taking Account of Social Considerations in Public Procurement.
10. Ευρωπαϊκή Επιτροπή C(2010 2800. 4-6-2021 . Για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2020/S52 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τη θέσπιση τεχνικών κριτηρίων ελέγχου για τον προσδιορισμό των προϋποθέσεων υπό τις οποίες μια οικονομική δραστηριότητα θεωρείται ότι συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγή ή στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και για τον προσδιορισμό του κατά πόσον αυτή η οικονομική δραστηριότητα δεν επιβαρύνει σημαντικά οποιονδήποτε από τους άλλους περιβαλλοντικούς στόχους.
11. AGORA energiewende 2021_" Matching-money-with-green-ideas. A guide to 2021-2027 EU

budget", May 2021.
12. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τεχνική καθοδήγηση όσον αφορά τον έλεγχο βιωσιμότητας για το ταμείο InvestEU (2021/C 280/01) 13 Ιουλίου 2021.
13. Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2020 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088.
14. Commission Delegated Regulation of 6.4.2022 supplementing Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council with regard to regulatory technical standards specifying the details of the content and presentation of the information in relation to the principle of 'do no significant harm', specifying the content, methodologies and presentation of information in relation to sustainability indicators and adverse sustainability impacts, and the content and presentation of the information in relation to the promotion of environmental or social characteristics and sustainable investment objectives in pre- contractual documents, on websites and in periodic reports.
15. Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων. Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στον Άξονα Προτεραιότητας «Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της Ανθεκτικότητας κυρίων κλάδων οικονομίας», στη Δράση Οικονομικός Μετασχηματισμός του Αγροτικού Τομέα και στην Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων ενίσχυσης στο Υποέργο Πράσινος Αγροτουρισμός ID:16626 Κωδικός ΟΠΣ ΤΑ: 5164846. 07-04-2022.
16. ΦΕΚ 5885Β/ 15 Δεκεμβρίου 2021/ ΚΥΑ Αριθμ. 159335 ΕΞ 2021. Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120535 ΕΞ 2021 / 30.9.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών με θέμα: «Κριτήρια αξιολόγησης της επιλεξιμότητας των επενδυτικών σχεδίων που χρηματοδοτούνται με δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (Β' 4521)».
17. ΦΕΚ 5886Β/ 15 Δεκεμβρίου 2021/ ΚΥΑ Αριθμ. 159337 ΕΞ 2021. Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120536 ΕΞ 2021 / 30.9.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Καθορισμός της διαδικασίας διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, των όρων και προϋποθέσεων της διαδικασίας χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις, εξειδίκευση των κριτηρίων και του τρόπου ελέγχου της επιλεξιμότητας των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ορισμός της διαδικασίας, των όρων και των κριτηρίων ανάθεσης σε αξιολογητές των επιλεξιμοτήτων των επενδυτικών σχεδίων» (Β' 4522).
18. ΦΕΚ 2613 Β/ 27 Μαΐου 2022/ ΚΥΑ Αριθμ. 72642 ΕΞ 2022 Καθορισμός διαδικασίας και όρων χορήγησης δανείων Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βάσει του Προσωρινού Πλαισίου της Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις για την στήριξη της οικονομίας κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19.